

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 341/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Csp/161/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Csp/161/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje** v konaní sp. zn. 13Csp/161/2017 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v civilnom spore s tým, že okresnému súdu bude

prikázané konať bez zbytočných prietáhov, zakázané pokračovať v porušovaní práv sťažovateľa a sťažovateľovi bude priznané finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ sa žalobou z 30. júna 2017 ako spotrebiteľ domáha určenia neplatnosti úverovej zmluvy a od žalovaného žiada vydať bezdôvodné obohatenie 1 429,72 eur. Žalovaný sa k žalobe vyjadril 14. augusta 2017. Na výzvu súdu sa k vyjadreniu žalovaného vyjadril sťažovateľ 31. augusta 2017. Ďalšie vyjadrenie žalovaného bolo okresnému súdu doručené 25. septembra 2017. Okresný súd nariadil 21. júla 2023 prvý termín pojednávania na 12. september 2023.

III.

3. Sťažovateľ zdôrazňuje, že jeho spor je štandardný, no jeho trvanie je neprimerané, osobitne, keď okresný súd od augusta 2017 vo veci nevykonal žiadne úkony. Sťažovateľ nepodal sťažnosť na prietahy predsedovi okresného súdu, pretože ho jeho advokát poučil o tom, že takáto sťažnosť je iba formálna bez vplyvu na konanie a zároveň nie je účinným prostriedkom nápravy. Požadovaná výška bezdôvodného obohatenia predstavuje sumu, o ktorú preplatil poskytnutý úver, ktorý mal byť bezúročný, pre neprijateľné zmluvné podmienky. Prietahy v napadnutom konaní považuje za extrémne a tým aj odôvodňuje výšku uplatneného finančného zadosťučinenia. Stav právnej neistoty pretrvávajúci takmer šesť rokov mu spôsobuje stav beznádeje a nespravodlivosti.

4. Okresný súd k ústavnej sťažnosti zaslal vyjadrenie sudcu, ktorému je vec pridelená. Tento uznal, že vec nie je skutkovo či právne zložitá, no v dôsledku rôznych okolností opomenul vo veci rozhodnúť. Opomenutie vybavenia veci však nenamietala žiadna zo strán, ktoré sa o vec nijak nezaujímal a nepodali ani sťažnosť predsedovi súdu. Sudca poukázal na neprimerané množstvo a zložitost' vecí, ktoré mu boli pridelené už pred podaním žaloby sťažovateľa. Tiež poukázal na obmedzenia súvisiace s pandémiou, svoje zdravotné problémy, ktoré vyústili do jeho pracovnej neschopnosti. Po zabezpečení vyjadrení strán a zaslaní vzájomných vyjadrení mu vec bola predložená referujúcim vyšším súdnym úradníkom. Podľa sudcu ak by sa sťažovateľ o vec zaujímal, došlo by k náprave. Podľa sudcu je ústavná sťažnosť neprípustná, pretože sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv, a nepreukázal, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

IV.

5. Pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd vychádza z toho, že ich účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, a k odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu: právnu a faktickú zložitost' vecí, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

6. Vec sťažovateľa, spotrebiteľský spor, patrí medzi bežnú agendu súdov, preto dĺžka konania pred okresným súdom nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti veci. Posudzovanie platnosti a bezúročnosti spotrebiteľských úverov je bežnou súčasťou rozhodovacej praxe okresných súdov spravidla v prípade, ak je žalovaným spotrebiteľ. K tomu treba doplniť, že ide o veci, v ktorých sa na všeobecných súdov opakovane riešia zhodné právne otázky, ktorými sa posudzuje inak nesporný skutkový stav. Spravidla je možné takúto vec rozhodnúť na jednom pojednávaní. Sťažovateľ sa ako spotrebiteľ domáha svojej ochrany pred neprijateľnými obchodnými podmienkami a vydania nie zanedbateľnej sumy, o ktorú úver preplatil. Spor je preto pre sťažovateľa významný.

7. V správaní sťažovateľa nebola zistená okolnosť, ktorá by mala mať vplyv na dĺžku konania. Nemožno akceptovať námietku súdu, ktorý prenáša zodpovednosť za to, že v bežnej veci nebolo ani po šiestich rokoch rozhodnuté, na sťažovateľa. Sťažovateľ svoj záujem na rozhodnutí vo veci prejavil podaním žaloby a v súlade s výzvou súdu sa vyjadril k vyjadreniu žalovaného. Argument okresného súdu, podľa ktorého je ústavná sťažnosť neprípustná pre nepodanie sťažnosti predsedovi okresného súdu na prietahy, neobstojí, no je ho možné zohľadniť pri úvahe o výške finančného zadosťučinenia (III. ÚS 382/08, III. ÚS 254/09, III. ÚS 494/2021). Už dávno Európsky súd pre ľudské práva (rozsudky Ištván a Ištvánová a Komanický proti Slovensku z 12. 6. 2012), odmietol prax podmieňujúcu podanie ústavnej sťažnosti na prietahy v konaní predchádzajúcou sťažnosťou predsedovi súdu. Základnou úlohou súdu je aj bez urgencií, pripomienok, prosieb, sťažností a ústavných sťažností o uplatnenom nároku rozhodnúť v primeranej dobe. Takouto dobou však rozhodne nie je obdobie viac ako šiestich rokov od podania žaloby a ani obdobie takmer šesťročnej nečinnosti okresného súdu.

8. Rozhodujúcim spôsobom sa na neúmernej dĺžke konania prejavila nečinnosť okresného súdu, ktorý bol aktívny iba v priebehu prvých troch mesiacov po podaní žaloby, keď zabezpečil vyjadrenia strán. Potom malo nasledovať nariadenie termínu pojednávania, ktorý však súd nariadil až po takmer šiestich rokoch. Z tejto skutočnosti je celkom zjavné, že hrubou nečinnosťou, ktorú súd nazýva opomenutím, došlo k porušeniu základného sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bolo vyslovené porušenie týchto ústavných práv sťažovateľa a vzhľadom na to, že o žalobe nie je právoplatne rozhodnuté, bolo okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov.

9. Čo sa týka nadmernej zaťaženia sudcu, treba uviesť, že systémové zlyhania ako personálne problémy alebo množstvo vecí pri správe súdnictva nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť o tom, či k týmto prietahom v konaní došlo, a odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľa.

10. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľa bola hrubá nečinnosť okresného súdu. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania na okresnom súde, správanie a aktivitu sťažovateľa, význam sporu pre sťažovateľa, hrubú nečinnosť okresného súdu bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadostučinenie 2 000 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti vyhovené nebolo.

V.

11. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 442,38 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo veci zastupovania pred ústavným súdom je jedna šestina výpočtového základu, ktorým je priemerná mzda za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má preto nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur), čo je spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52) 442,38 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu